

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa D. H.
przeciwko Szkole w L. i Technikum w L.
o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu
10 czerwca 2026 r.,
na skutek skarg kasacyjnych Szkoły w L. i Technikum w L.
od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 1 kwietnia 2025 r., sygn. akt VIII Pa 14/24
oraz na skutek skarg kasacyjnych Szkoły w L. i Technikum w L. od wyroku
uzupełniającego Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 27 maja 2025 r. sygn. akt VIII Pa 14/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
wyrokiem z 1 kwietnia 2025 r., VIII Pa 14/24, w sprawie z powództwa D. H.

przeciwko pozwanym (1) B. w L. i (2) T. w L., o przywrócenie do pracy i nagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, oddalił apelację pozwanym od wyroku Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z 23 października 2023 r., VII P 283/19, przywracającego powódkę do pracy w pozwanych szkołach na warunkach pracy i płacy obowiązujących przed dniem 11 czerwca 2019 r. i zasądającego na jej rzecz od pozwanej (1) kwotę 73.271,41 zł oraz od pozwanej (2) kwotę 95.835,98 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy od 12 czerwca 2019 r. do 31 maja 2023 r. i oddalającego powództwo w pozostałym zakresie. Następnie Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem uzupełniającym z 27 maja 2025 r. uzupełnił wyrok z 1 kwietnia 2025 r. i zasądził na rzecz powódki od pozwanej (1) kwotę 26.098,67 zł oraz od pozwanej (2) kwotę 34.136,23 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy od 1 czerwca 2023 r. do 29 października 2024 r., w pozostałej części wniosek o uzupełnienie wyroku oddalił.

Pozwane szkoły wniosły do Sądu Najwyższego dwie tożsame skargi kasacyjne od wyroku z 1 kwietnia 2025 r. oraz dwie tożsame skargi kasacyjne od wyroku uzupełniającego. We wnioskach o przyjęcie czterech skarg kasacyjnych do rozpoznania skarżące wskazały na nieważność postępowania. W ocenie skarżących w wyniku rażącego naruszenia określonych w art. 233 § 1 k.p.c. zasad oceny wiarygodności i mocy dowodów, mającego istotny, niemalże zasadniczy i przesądzający skutek na wynik sprawy, doszło do rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy pomimo prowadzenia jej wobec jednostki organizacyjnej niemogącej być stroną, co w ich ocenie prowadzi ewidentnie do nieważności postępowania.

Mając na uwadze powyższe skarżące wniosły o uchylenie zaskarżonych wyroków w całości, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz pozwanych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanych na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2022 r., II USK 549/21, LEX nr 3453130; z 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłankach z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. – nieważności postępowania.

Pozwane wskazywały, że nie one powinny być stroną postępowania a Zarząd Z. w L., który jest ich organem założycielskim i prowadzącym poszczególne placówki. Zarzut ten okazał się jednak oczywiście bezpodstawny i chybiony.

Wymaga podkreślenia, że zgodnie z art. 64 § 1 k.p.c., zdolność do występowania w procesie jako strona (zdolność sądową) ma osoba fizyczna, osoba

prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną. W myśl art. 460 § 1 k.p.c., w sprawach z zakresu prawa pracy zdolność sądową i procesową ma zaś także pracodawca, chociażby nie posiadał osobowości prawnej. W sprawach tych istotne jest więc potwierdzenie, że pozwany spełnia kryteria bycia pracodawcą w rozumieniu art. 3 k.p. Tymi kryteriami są z kolei wyodrębnienie organizacyjno-finansowe oraz zdolność do samodzielnego zatrudniania pracowników, przy czym nie można uznać za pracodawcę jednostki organizacyjnej, której kierownik przyjmuje i zwalnia pracowników wyłącznie na podstawie upoważnienia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 16 listopada 1977 r., I PZP 4/77, OSPiKA 1979 nr 7-8, poz. 125; z glosą M. Piekarskiego oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 kwietnia 1979 r., I PR 16/79, OSNCP 1979 nr 10, poz. 205; z dnia 4 listopada 2004 r., I PK 25/04, OSNP 2005 nr 14, poz. 206; z 14 grudnia 2004 r., I PK 135/04, OSNP 2005 nr 15, poz. 224; z 14 czerwca 2006 r., I PK 231/05, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 183; z 18 września 2008 r., II PK 28/08, LEX nr 785524; z 18 września 2013 r., II PK 4/13, LEX nr 1375183; z glosą A. Rzeteckiej-Gil, LEX/el 2014; z 3 czerwca 2014 r., III PK 128/13, LEX nr 1486980; z 18 listopada 2014 r., II PK 5/14, OSNP 2016 nr 5, poz. 58).

Zdolność sądowa i procesowa w sprawach z zakresu prawa pracy jest powiązana z podmiotowością w zakresie zatrudniania pracowników. Ujmując tę kwestię inaczej, można zatem stwierdzić, że podmiot, który nie ma osobowości prawnej, ani nie jest zakładem pracy (obecnie pracodawcą), czyli jednostką organizacyjną zatrudniającą pracowników (art. 3 k.p.), nie ma zdolności sądowej ani procesowej w sprawach z zakresu prawa pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2004 r., I PK 135/04, OSNP 2005 nr 15, poz. 224). Brak zdolności sądowej i procesowej jednej ze stron procesu stanowi z kolei, w myśl art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., podstawę do odrzucenia pozwu, a procedowanie pomimo tego braku prowadzi do nieważności postępowania, o której mowa art. 379 pkt 2 k.p.c. Gdy przed sądem pierwszej instancji ujawniają się zaś okoliczności budzące wątpliwość sądu co do statusu strony pozwanej jako pracodawcy, pojawia się możliwość zastosowania art. 194 § 1 w związku z art. 477 k.p.c. Obowiązek wezwania z urzędu do udziału w sprawie w charakterze pozwanego dotyczy przypadku, w

którym sądowi pracy wiadomo, kto jest legitymowany w sporze (kto powinien być pozwany jako pracodawca powoda).

W odniesieniu do jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej orzecznictwo wypracowało wzorzec weryfikujący ich podmiotowość jako pracodawców. Składa się on z trzech elementów. Po pierwsze, jednostka organizacyjna ma charakteryzować się wystarczającą samodzielnością organizacyjną i majątkową, po drugie, ma zatrudniać we własnym imieniu pracowników (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 grudnia 2009 r., II PK 147/09, OSNP 2011 nr 11-12, poz. 154; z 18 września 2013 r., II PK 4/13, LEX nr 1375183; z 3 czerwca 2014 r., III PK 128/13, LEX nr 1486980), po trzecie, jej wyodrębnienie powinno nastąpić w sposób sformalizowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2006 r., I PK 231/05, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 183). Wymienione czynniki powinny zaś wystąpić kumulatywnie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 września 2008 r., II PK 28/08, LEX nr 785524; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2014 r., II UZ 34/14, OSNP 2015 Nr 11, poz. 155). Jeśli jednak jednostka organizacyjna będąca częścią składową osoby prawnej spełnia przesłanki przyznania jej statusu wewnętrznego pracodawcy, to ona - a nie osoba prawna - jest stroną w stosunkach pracy z załogą i jej to art. 460 § 1 k.p.c. przyznaje zdolność sądową i procesową w sprawach z zakresu prawa pracy.

Skarżące nie powołały się na istnienie innych, poza nieważnością postępowania, przesłanek przedsądu - nie sformułowały żadnego zagadnienia prawnego, ani też nie wskazały jakichkolwiek przepisów, które wymagałyby wykładni, bądź niejednolita ich wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Tym samym wobec niewykazania przez skarżących jakiegokolwiek przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[r.g.]

